

Pani Marzena Kalinowska
Redakcja Farmer

W odpowiedzi na pytania nadesłane 10 czerwca br. do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa dotyczące oddłużania gospodarstw rolnych informujemy:

Celem ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne (Dz. U. z 2019 r. poz. 33) było stworzenie instrumentów prawnych pozwalających na rozwiązanie sytuacji kryzysowej określonych w niej podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, tj. sytuacji wynikającej z ich niewypłacalności bądź zagrożenia niewypłacalnością w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe oraz ustawy dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (zob. art. 1 pkt 6 tej ustawy).

Z art. 1 powołanej ustawy wynika, że określa ona zasady i warunki restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne. Z kolejnych zaś przepisów tej ustawy wynika, że opisana w niej restrukturyzacja zadłużenia polegać ma m.in. na przejmowaniu przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa długów podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, powstałych w związku z prowadzeniem działalności rolniczej, pod warunkiem przeniesienia własności całości albo części nieruchomości rolnych na rzecz Skarbu Państwa (art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy).

Art. 7 ust. 1 tej ustawy stanowi, że przejście przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa długu podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej następuje za zgodą wierzycieli, pod warunkiem przeniesienia przez ten podmiot własności całości albo części nieruchomości rolnej wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez ten podmiot na rzecz Skarbu Państwa. Natomiast z art. 7 ust. 17 powołanej ustawy m.in. wynika, że w zakresie nieuregulowanym w ustawie do przejścia przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa długu podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, dotyczące zmiany dłużnika za zgodą wierzyciela, z tym, że nie stosuje się przepisu art. 519 § 2 pkt 2 Kodeksu cywilnego w zakresie, w jakim przepis ten przewiduje bezskuteczność oświadczenia wierzyciela.

Należy stwierdzić, że treść przytoczonych wyżej regulacji prawnych nie pozwala uznać, że dług, który Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa miałby przejąć w trybie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne (Dz. U. z 2019 r. poz. 33), tj. pod warunkiem przeniesienia własności całości albo części nieruchomości rolnych na rzecz Skarbu Państwa - mógł stanowić równocześnie jego własną wierzytelność.

Taką możliwość wyklucza bowiem charakter prawny instytucji przejścia długu.

Przejście długu (art. 519 kc i nast.) jest wszak umową, na mocy której zmienia się osoba dłużnika. Dotychczasowy dłużnik zostaje z długu zwolniony, natomiast dłużnikiem staje się osoba trzecia (zwana również przejemcą), która w ramach dotychczasowego, niezmienionego od strony przedmiotowej, stosunku zobowiązaniowego zaciąga własny dług. Wierzyciel może odtąd żądać spełnienia świadczenia tylko od osoby trzeciej, która - jeśli spłaca dług - czyni to we własnym imieniu.

Do przejścia długu dochodzi w drodze umowy pomiędzy wierzycielem, a osobą trzecią, tj. nowym dłużnikiem – przy wyrażeniu zgody przez dotychczasowego dłużnika, bądź w drodze umowy pomiędzy dotychczasowym dłużnikiem a osobą trzecią, tj. nowym dłużnikiem – przy wyrażeniu zgody przez wierzyciela.

W ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne przyjęto niewątpliwe ten drugi warrant. W jej przepisach przewiduje się wprawdzie zawarcie umowy przejęcia długu pomiędzy zadłużoną osobą prowadzącą gospodarstwo rolne (która złożyła wniosek o przejęcie jej długu), a Krajowym Ośrodkiem, jako przejemcą tego długu. Następnie, w terminie 30 dni od dnia zawarcia tej umowy, podmiot prowadzący gospodarstwo rolne obowiązany jest przedstawić Krajowemu Ośrodkowi, zgodę wierzycieli na przejęcie przez Krajowy Ośrodek jego długu.

Należy wyraźnie wskazać, że Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie prowadzi zestawień, które ujawniałyby wysokość wierzytelności wobec Krajowego Ośrodka – osób występujących z wnioskami o przejęcie długu.

Na marginesie można wskazać, że opisanej wyżej umowy przejęcia długu nie należy mylić z inną umową, w wykonaniu której dłużnik w celu zwolnienia się z zobowiązania spełnia za zgodą wierzyciela inne świadczenie, wskutek czego jego zobowiązanie wygasa. Na przykład w miejsce zapłaty określonej kwoty, dłużnik – za zgodą wierzyciela – przenosi własność nieruchomości. Jest to bowiem umowa nazywana umową co do świadczenia w miejsce wykonania, która jest uregulowana w art. 453 kc. Możliwość zawarcia przez Krajowy Ośrodek takiej umowy z jego dłużnikami, jako jednej z form restrukturyzacji ich zadłużenia, nie przewidziano jednakże w przepisach ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne.